

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ APSAUGOS
INSPEKCIJA

BENDROJO DUOMENŲ APSAUGOS REGLAMENTO TAIKYMAS TEISĖKŪROS PROCESE

Asmens duomenų apsaugos teisinis reglamentavimas

- Konstitucija
- Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas (ADTAĮ)
- Elektroninių ryšių įstatymas (ERĮ)
- Kibernetinio saugumo įstatymas (nuo 2015 m.)
- Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas...

- Žmogaus privatus gyvenimas neliečiamas.
- Asmens susirašinėjimas, pokalbiai telefonu, telegrafo pranešimai ir kitoks susižinojimas neliečiami.
- Informacija apie privatų žmogaus gyvenimą gali būti renkama tik motyvuotu teismo sprendimu ir tik pagal įstatymą...

2018 m. gegužės 25 d. pradedamas taikyti
Reglamentas (ES) 2016/679 ir ADTAĮ

Duomenų apsaugos reforma

2012 m.

- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Privatumo apsauga glaudžiai susijusiame pasaulyje Europos duomenų apsaugos reglamentavimo pagrindai XXI amžiuje“

2016 m.

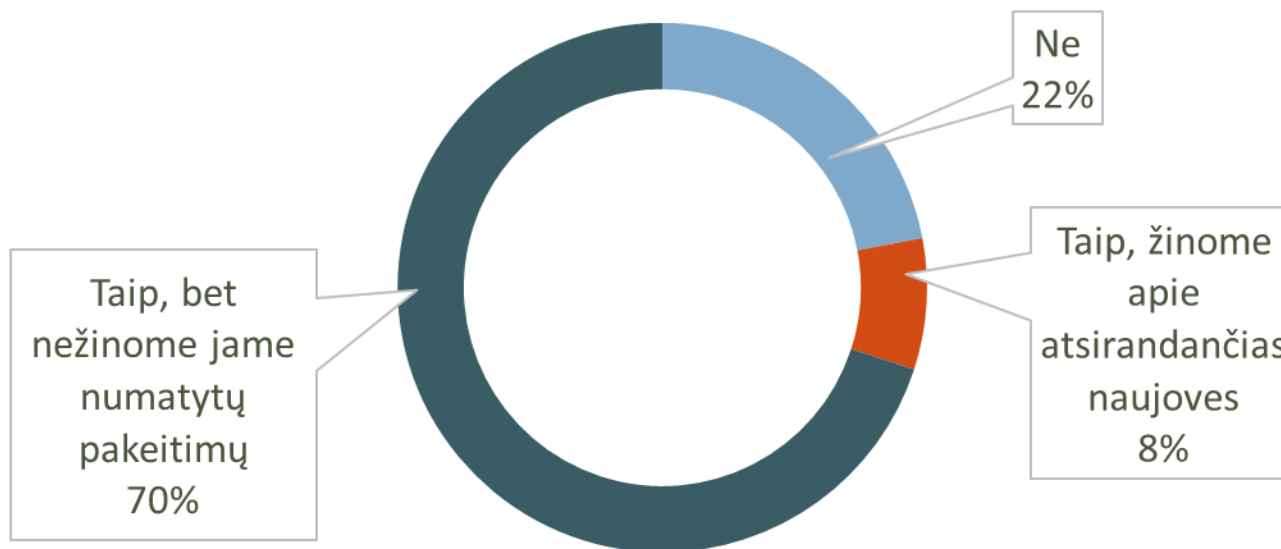
- 2016 m. balandžio 27 d. priimtas Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas (ES)2016/679 (BDAR) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680

2018 m.

- Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas (BDAR) taikomas nuo 2018 m. gegužės 25 d.
- Iki 2018 m. gegužės 6 d. turi būti priimti teisės aktai, būtini Direktyvos (ES) 2016/680 įgyvendinimui

Duomenų apsaugos reforma

Ar žinote apie ES Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą?

Šaltinis: ŽTSI 2016 m. Lietuvos verslo pasirengimo įgyvendinti Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą apklausos duomenys

Reformas tikslas

Vienodos asmens duomenų apsaugos taisyklės visose ES valstybėse narėse

Reformos tikslas

Vienodos taisyklės visose ES valstybėse narėse:

- Reglamentas ***privalomas visas*** ir ***tiesiogiai taikomas*** visose valstybėse narėse
- Europos Komisija priims deleguotuosius ir įgyvendinimo aktus
- Nuoseklumo užtikrinimo mechanizmas – priežiūros institucijų, Europos Komisijos ir Europos duomenų apsaugos valdybos bendradarbiavimas

Teisėto tvarkymo kriterijai

Teisėto tvarkymo kriterijus – tai teisinis pagrindas, kuriam esant gali būti tvarkomi asmens duomenys. Teisėto tvarkymo kriterijai nustatyti ADTAJ 5 ir 7 str.

Nesant teisėto tvarkymo kriterijaus, asmens duomenų tvarkymas
laikomas neteisėtu

Pagal BDAR, duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jei taikoma bent viena iš **sąlygų**, nurodytų 6 arba 9 str., ir tik tokiu mastu, koku ji yra taikoma

Teisėto tvarkymo kriterijai

Sutikimo davimas laisva valia (BDAR preambulės 43 punktas):

- sutikimas neturėtų būti laikomas pagrįstu asmens duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu konkrečiu atveju, kai yra aiškus duomenų subjekto ir duomenų valdytojo padėties disbalansas, **ypač kai** duomenų valdytojas yra valdžios institucija ir dėl to nėra tikėtina, kad sutikimas, atsižvelgiant į visas to konkretaus atvejo aplinkybes, buvo duotas laisva valia

Sutikimo **atšaukimas** – ADTAJ to nereglamentuoja, tačiau BDAR 7 str. numato sutikimo atšaukimo sąlygas

Teisėto tvarkymo kriterijai

- Tvarkyti duomenis būtina siekiant įvykdyti sutartį, kurios šalis yra duomenų subjektas, arba siekiant imtis veiksmų duomenų subjekto prašymu prieš sudarant sutartį
- Tvarkyti duomenis būtina siekiant apsaugoti gyvybinius duomenų subjekto ar kito fizinio asmens interesus
- Tvarkyti duomenis būtina, kad būtų įvykdyta duomenų valdytojui taikoma teisinė prievolė
- Tvarkyti duomenis būtina siekiant atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui arba vykdant duomenų valdytojui pavestas viešosios valdžios funkcijas

Teisėto tvarkymo kriterijai

Kai asmens duomenų tvarkymas grindžiamas duomenų valdytojui taikoma teisine prievole arba užduotimi, vykdoma viešojo intereso labui arba vykdant viešosios valdžios funkcijas (BDAR 6 str. 1 d. c ir e punktai):

- valstybės narės gali toliau taikyti jau esančias, arba nustatyti konkretesnes nuostatas BDAR taisyklėms pritaikyti
- šie duomenų tvarkymo pagrindai **nustatomi ES teisėje arba duomenų valdytojui taikomoje valstybės narės teisėje**
- BDAR preambulės 41 punktas - asmens duomenų tvarkymo pagrindai nacionalinėje teisėje gali būti įtvirtinti **ne tik įstatymuose***, bet ir, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime, ministro įsakyme ir pan., **tačiau** juose nustatytas reglamentavimas turi būti aiškus ir tikslus

*** Poįstatyminis teisės aktas, reglamentuojantis asmens duomenų tvarkymą, turėtų turėti įstatyminį pagrindą**

Teisėto tvarkymo kriterijai

Teisės akte, kuriuo įtvirtinamas asmens duomenų teisėto tvarkymo pagrindas, numatytas BDAR 6 str. 1 d. c punkte, **turi būti nustatomas asmens duomenų tvarkymo tikslas** (BDAR 6 str. 3 d.), o BDAR 6 str. 1 d. e punkte nurodyto asmens duomenų tvarkymo atveju asmens duomenų tvarkymo tikslas **yra būtinas**

Tame teisės akte galėtų būti išdėstytos tokios konkrečios nuostatos, reglamentuojančios:

- Duomenų valdytojo atliekamo duomenų tvarkymo teisėtumą
- Tvarkytinų duomenų rūšis
- Atitinkamus duomenų subjektus
- Subjektus, kuriems asmens duomenys gali būti atskleisti
- Tikslus, dėl kurių asmens duomenys gali būti atskleisti
- Tikslų apribojimo principą
- Saugojimo laikotarpius
- Duomenų tvarkymo operacijas
- Duomenų tvarkymo procedūras, įskaitant priemones, kuriomis būtų užtikrintas teisėtas ir sąžiningas duomenų tvarkymas

Teisėto tvarkymo kriterijai

Rengiant teisės aktų projektus, kuriais įtvirtinami asmens duomenų teisėto tvarkymo pagrindai, numatyti BDAR 6 str. 1 d. c ir e punktuose, turi būti įvertinta:

- ar asmens duomenų tvarkymas atitinka viešojo intereso tikslą ir
- ar yra proporcingas teisėtam tikslui, kurio siekiama

(BDAR 6 str. 3 d.)

BDAR preambulės 45 punktas - nacionalinėje teisėje **turėtų būti nustatyta**, ar duomenų valdytojas, atlikdamas užduotį, vykdomą dėl viešojo intereso arba vykdamas viešosios valdžios funkcijas, turėtų būti valdžios institucija ar kitas viešosios teisės reglamentuojamas fizinis ar juridinis asmuo arba, kai tai pateisinama viešuoju interesu, privatinės teisės reglamentuojamas asmuo, toks kaip profesinė asociacija

Teisėto tvarkymo kriterijai

- Tvarkyti duomenis būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų, išskyrus atvejus, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni, ypač kai duomenų subjektas yra vaikas

Šis teisėto tvarkymo kriterijus **netaikomas duomenų tvarkymui, kurį valdžios institucijos atlieka vykdydamos savo užduotis**

ES arba valstybės narės teisė turi atitikti viešojo intereso tikslą ir būti proporcinga teisėtam tikslui, kurio siekiama (t. y. taikomi BDAR 5 str. 1 d. c ir e punktai)

Specialių kategorijų duomenys

Specialių kategorijų duomenys (BDAR 9 straipsnio 1 dalis):

- Rasinė ar etninė kilmė
- Politinės pažiūros
- Religiniai ar filosofiniai įsitikinimai
- Narystė profesinėse sąjungose
- Genetiniai duomenys
- Biometriniai duomenys
- Sveikatos duomenys
- Informacija apie lytinį gyvenimą ir lytinę orientaciją

* duomenys apie apkaltinamuosius nuosprendžius ir nusikalstamas veikas specialių kategorijų duomenimis nelaikomi

Teisėto tvarkymo kriterijai

Tam tikros sąlygos, kurioms esant netaikomas draudimas tvarkyti specialių kategorijų asmens duomenis (BDAR 9 str. 2 d. b, g, h, i, j punktai), yra siejamos su jų įtvirtinimu Europos Sąjungos arba valstybės narės teisėje

Įsidėmėtina - BDAR 9 str. 4 d. suteikiama teisė valstybėms narėms teisės aktuose **nustatyti ir taikyti papildomas sąlygas, įskaitant ir apribojimus** genetinių duomenų, biometrinių duomenų arba sveikatos duomenų tvarkymui

Teisėto tvarkymo kriterijai

Rengiant teisės aktų projektus, kuriais siekiama įtvirtinti minėtas sąlygas tvarkyti specialių kategorijų asmens duomenis, turi būti atsižvelgiama į tam tikrus papildomus BDAR 9 str. 2 d. b, g, h, i, j punktuose numatytus reikalavimus, kurie **turi būti aptarti tuose teisės aktų projektuose**, t. y. kad:

- Numatomas reglamentavimas turi būti proporcingas tikslui, kurio siekiama (BDAR 9 str. 2 d. g, j punktai)
- Nepažeisti esminių teisės į duomenų apsaugą nuostatų (BDAR 9 str. 2 d. g, j punktai)
- Numatytos tinkamos ir konkrečios duomenų subjekto pagrindinių teisių ir interesų apsaugos priemonės (BDAR 9 str. 2 d. b, g, i, j punktai)
- Numatyta pareiga saugoti profesinę paslaptį (BDAR 9 str. 2 d. h, i punktai)

Teisėto tvarkymo kriterijai

- Duomenys apie apkaltinamuosius nuosprendžius ir nusikalstamas veikas arba susijusias saugumo priemones nepriskiriami specialių (ypatingų) duomenų kategorijai, bet jų tvarkymui nustatytos atskiros taisyklės (BDAR 10 ir kt. str.):
 - šie duomenys tvarkomi remiantis teisėto tvarkymo sąlygomis, nurodytomis BDAR 6 str. 1 d., **tik prižiūrint valdžios institucijai arba**
 - kai duomenų tvarkymas leidžiamas ES arba valstybės narės teise, kurioje nustatytos tinkamos duomenų subjektų teisių ir laisvių apsaugos priemonės (t. y. šiais atvejais minėtus duomenis gali tvarkyti ne tik valdžios institucijos)
 - bet kuris išsamus apkaltinamųjų nuosprendžių duomenų registras tvarkomas tik prižiūrint valdžios institucijai

Teisėto tvarkymo kriterijai

- Asmens duomenų tvarkymas, atliekamas valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, iš esmės **turėtų remtis** BDAR 6 str. 1 d. c ir e punktais
- o kai tvarkomi specialių kategorijų duomenys – BDAR 9 str. 1 d. b, g, h, i, j punktuose įtvirtintais pagrindais

Tarptautiniai susitarimai

BDAR 96 str. - tarptautiniai susitarimai, kuriuose numatomas asmens duomenų perdavimas į trečiąsias valstybes arba tarptautinėms organizacijoms, kuriuos valstybės narės sudarė prieš 2016-05-24 ir kurie atitinka Sąjungos teisę, taikytiną prieš tą datą, **lieka galioti tol, kol bus iš dalies pakeisti, pakeisti naujais susitarimais arba panaikinti**

BDAR preambulės 102 p. - reglamentu nedaromas poveikis Sąjungos ir trečiųjų valstybių sudarytiems tarptautiniams susitarimams, kuriais reglamentuojamas asmens duomenų perdavimas, įskaitant tinkamas duomenų subjektų apsaugos priemonės

Valstybės narės gali sudaryti tarptautinius susitarimus, apimančius asmens duomenų perdavimą į trečiąsias valstybes ar tarptautinėms organizacijoms, jeigu tokie susitarimai neturi poveikio šiam reglamentui arba kitoms Sąjungos teisės nuostatomis ir jais numatoma tinkamo lygio duomenų subjektų pagrindinių teisių apsauga

Duomenų subjektų teisių apribojimai

Jeigu teisėkūros priemone* **nustatomi duomenų subjekto teisių apribojimai** arba duomenų valdytojo ar duomenų tvarkytojo prievolės, numatytos BDAR 5 ir (ar) 34 str., šioje teisėkūros priemonėje turi būti konkrečios nuostatos, susijusios bent su:

- duomenų tvarkymo tikslais arba duomenų tvarkymo kategorijomis
- asmens duomenų kategorijomis
- nustatytų apribojimų apimtimi
- apsaugos priemonėmis
- duomenų valdytojo arba duomenų valdytojų kategorijų apibūdinimu
- saugojimo laikotarpiais ir taikytinomis apsaugos priemonėmis
- pavojais duomenų subjekto teisėms ir laisvėms
- duomenų subjektų teise būti informuotiems apie apribojimą, nebent tai pakenktų apribojimo tikslui

*BDAR 23 str. 2 d.

Atviri duomenys

29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupė 2013-06-05 priimtoje nuomonėje dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos (VSI) pakartotinio naudojimo pažymėjo:

- <...> net ir tais atvejais, kai tam tikri duomenys yra laisvai prieinami, jų pakartotinis naudojimas gali būti ribojamas dėl duomenų apsaugos priežasčių
- <...> 29 straipsnio darbo grupė skatintų nacionalinėje teisėje priimti specialias teises nuostatas, aiškiai apibrėžiančias:
 - kokie duomenys yra skelbiami viešai
 - kokiems tikslams
 - tam tikrais atvejais nurodančias, koku mastu ir kokiomis sąlygomis šie duomenys gali būti pateikti pakartotiniam naudojimui

Teismų sprendimai

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. kovo 14 d. nutarimas:

Pagal Konstituciją riboti žmogaus teises ir laisves galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų:

- Tai daroma įstatymu
- Ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus
- Ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė
- Laikomasi konstitucinio proporcingumo principo

Teismų sprendimai

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2010 m. lapkričio 9 d. sprendime, priimtame sujungtose bylose C92/09 ir C-93/09, pažymėjo, kad :

- Su asmenvardžiais susietų duomenų paskelbimas internete yra teisės į privatų gyvenimą apribojimas
- Nuo duomenų apsaugos nukrypstančios nuostatos ir apribojimai turi griežtai atitikti būtinumo sąlygą
- Prieš paskelbiant asmens duomenis privaloma nustatyti subalansuotą santykį tarp siekio užtikrinti skaidrumą bei asmens teisių ir laisvių
- Automatiškai teikti pirmenybę skaidrumo tikslui, palyginti su teise į asmens duomenų apsaugą, negalima, net jei tai susiję su svarbiais ekonominiais interesais.

Projekto kokybės svarba

Rengiant teisės akto (įstatymo, LRV nutarimo, įsakymo) projektą, susijusį su asmens duomenų tvarkymu, **privaloma konsultuotis su Inspekcija**

- Valstybės narės, rengdamos pasiūlymą dėl teisėkūros priemonės, kurią turi priimti nacionalinis parlamentas, arba tokia teisėkūros priemone grindžiamos reguliavimo priemonės, susijusios su duomenų tvarkymu, konsultuojasi su priežiūros institucija (BDAR 36 str. 4 d.)
- Valstybės narės numato, kad rengiant pasiūlymą dėl su duomenų tvarkymu susijusios teisėkūros priemonės, kurią turi priimti nacionalinis parlamentas, arba tokia teisėkūros priemone grindžiamą reguliavimo priemonę, turi būti konsultuojamasi su priežiūros institucija (Direktyvos 2016/680 28 str. 2 d.)

PABAIGA

